
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2018:7

Tillgängligheten i lokaler och verksamheter

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2018:31 om tillgänglighetsfrågor. Motionärerna vill att kyrkostyrelsen implementerar policydokumentet *En kyrka för alla* och ser över möjligheten att utveckla tillgänglighetsfunktionen i appen *Kyrkguiden*.

Utskottet vill lyfta Svenska kyrkans ansvar i tillgänglighetsfrågor i överenskommelsen med staten kring kyrkoantikvariska frågor och vill också uppmärksamma den förstudie som pågår kring funktionsvariationer.

Utskottet delar motionärernas åsikt att policydokumentet *En kyrka för alla* bör implementeras men anser det nödvändigt att även det mer aktuella dokumentet *Gåvan att finnas till* också finns med i implementeringsarbetet. När det gäller information om tillgänglighet i *Kyrkguiden* är utskottet överens med motionärerna om att informationen behöver utvecklas. Utskottet understryker vikten av samverkan med organisationer inom funktionsvariationsområdet när det arbetet görs.

Utskottet föreslår därför att motionens första punkt ska avslås, att motionens andra punkt ska bifallas och vill med anledning av motionen uppdra till kyrkostyrelsen att implementera policydokumenten *En kyrka för alla* och *Gåvan att finnas till*.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:31, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2018:31, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2018:31, punkt 1 uppdra till kyrkostyrelsen att implementera policydokumenten *En kyrka för alla* och *Gåvan att finnas till*.

Motionens förslag

Motion 2018:31 av Hanna Unger m.fl., Tillgängligheten i lokaler och verksamheter

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att implementera policydokumentet *En kyrka för alla*,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att se över möjligheten att utveckla tillgänglighetsfunktionen i *Kyrkguiden*.

Bakgrund

Tillgänglighetsfrågor kan handla om en rad olika områden, bland annat fysisk tillgänglighet för funktionsnedsatta och ett allmänt inkluderande tankesätt i verksamheten. Det finns lagar som reglerar dessa områden. Enligt plan- och bygglagen, år 2010, ska alla lokaler dit allmänheten har tillträde vara tillgängliga för personer med nedsatt rörelse eller orienteringsförmåga. Att hinder i lokaler undanröjs är fastighetsägarens ansvar. Det finns också en diskrimineringslag som syftar till att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Nätverk för frågor om funktionshinder

Svenska kyrkan är representerad i Sveriges kristna råds (SKR) arbetsgrupp för frågor som rör funktionshinder. Gruppen arbetar med en inkluderande teologi utifrån dokumenten *En kyrka för alla* och *Gåvan att finnas till* (se nedan) och anordnar regelbundna möten för kyrkornas medarbetare. Målet är att frågor om funktionshinder ska finnas med överallt i kyrkornas verksamhet och ses ur människovärdes-, rättighets- och tillgänglighetsperspektiv. Det leder till att kyrkorna är öppna och tillgängliga för alla.

Det finns också ett nordiskt nätverk för kyrka-funktionshinderfrågor som möts vartannat år. I september 2017 hade nätverket ett möte i Uppsala med dokumentet *Gåvan att finnas till* som tema. Konferensen samlade 30-talet deltagare från Sverige, Finland, Norge och Danmark.

Kyrkornas världsråd (KV), där Svenska kyrkan är medlem, har ett nätverk för frågor kring funktionshinder, EDAN, som träffas regelbundet och har gett ut flera viktiga dokument som kan användas som underlag för medlemskyrkornas arbete med funktionshinder.

En kyrka för alla och Gåvan att finnas till

Dokumentet *En kyrka för alla* är ett policydokument för kyrkornas arbete med frågor om funktionsnedsättning. Dokumentet togs fram på uppdrag av SKR av Föreningen Furuboda tillsammans med en arbetsgrupp med representanter från de olika kyrkofamiljerna. Dokumentet antogs av SKR:s styrelse 2008 och innehåller teologiska utgångspunkter och praktiska mål och utmaningar. Syftet med *En kyrka för alla* var att förmå kyrkor och samfund att genomföra en självkritisk granskning.

Nätverket inom KV, EDAN, arbetade 2016 fram ett dokument inom samma område, *The Gift of Being*, och året efter gav SKR ut dokumentet i svensk översättning. Dokumentet riktar sig till kyrkorna i den ekumeniska familjen och deras samhällen. SKR:s förhoppning är att det bidrar med kunskap till gemenskaper av troende, deras ledare, teologistudenter och deras lärare och ger dem inspiration för att fortsätta arbeta för att bli inkluderande kyrkliga gemenskaper. SKR:s nätverk om frågor kring funktionshinder anser detta vara det mest aktuella dokumentet på området idag.

Kyrkguiden

Kyrkguiden är Svenska kyrkans app för att hitta till kyrkor runt om i landet. I den kan man söka efter en specifik kyrka, kapell eller annan plats, eller efter olika sorters verksamhet. Kyrkguiden bidrar till att tillgängliggöra kyrkorna som en del i vårt gemensamma kulturarv. Finns det inte möjlighet att besöka dem i verkligheten, kan det göras digitalt genom beskrivningar av kyrkor, elektroniskt guidade turer och bilder. I

stort sett allt material som finns för varje kyrka eller plats är information som en webb-redaktör för respektive församling väljer att skriva in i den så kallade platsadministrationen på webben, ett gränssnitt för data som är gemensam för svenskakyrkan.se och Kyrkguiden.

När man hittat en kyrka eller annan plats i appen kan man klicka sig vidare för att läsa mer om både själva kyrkan/platsen och församlingen och den verksamhet som finns där. För varje plats kan också anges platsegenskaper: församlingshem, kansli, pilgrimskyrka, toalett, tillgänglig, WiFi, laddningsstation, audioguide, panorama, hörselslinga. Varje platsegenskap visas som en symbol med koppling till den egenskapen, exempelvis är symbolen för ”tillgänglig” en rullstolsburen person.

Även platsegenskaperna läggs upp lokalt av församlingarnas webbredaktörer. Det finns idag inga riktlinjer för vad som mer specifikt menas med eller kvalificeras som en tillgänglig plats. Exempelvis kan det idag syfta på att det finns ramp, handikapptoalett eller båda. Det är däremot möjligt att lägga in en beskrivning som fritext men detta används endast ibland.

Tekniskt är det inte ett stort arbete att lägga till eller ta bort symboler som specificerar tillgängligheten ytterligare men arbetet med att lägga in rätt fakta utförs idag av respektive församling.

Den nationella nivån har fått få synpunkter på denna funktion av Kyrkguiden.

Fastighetsregistret

Kyrkappens administration är inte det enda sättet att lagra information om kyrkans fastigheter. Ett nytt fastighetsregister för Svenska kyrkan är under uppbyggnad.

Den information som ska finnas i fastighetsregistret är information såsom adress, koordinater, fastighetsbeteckning, area och dylika data som inte förändras över tid. Meningen med detta är att det ska vara en hanterbar arbetsuppgift att samla in informationen samt att hålla den uppdaterad i registret. Det finns därför inte planer idag på att inkludera information om byggnadernas tillgänglighet i registret. De uppgifter som är obligatoriska att registrera i fastighetsregistret är definierade i Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2017:21) som är fastställda av kyrkostyrelsen.

För att uppgifter om tillgänglighet ska kunna finnas med i ett register som fastighetsregistret behöver det finnas tydliga definitioner. Till exempel måste man definiera kriterier för när en byggnad är tillgänglighetsanpassad. Detta för att säkerställa likvärdig implementation i hela landet.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågor om tillgänglighet har behandlats i kyrkomötet vid ett flertal tillfällen och här redogörs för de mest relevanta.

Kyrkomötet 2004 behandlade ett flertal motioner som rörde tillgänglighet: motion 2004:57 *Situationen för blinda och synskadade inom Svenska kyrkan*, motion 2004:25 *Handlingsplan för handikappfrågor* samt motion 2004:26 *Riktlinjer för hörselfrågor*. Kyrkolivsutskottet föreslog i sitt betänkande KI 2004:5 avslag på samtliga motioner och hänvisade bland annat till den av riksdagen fastställda *Nationell handlingsplan för handikappolitiken 2000* där man särskilt påtalade att handlingsplanen gällde alla delar av samhället och att kyrkor och församlingar inte utgjorde något undantag. Utskottet hade intrycket av att församlingar och stift redan utvecklade och arbetade med frågorna med hjälp av den lagstiftning som fanns. Kyrkomötet avsåg motionerna enligt utskottets förslag.

I Kyrkolivsutskottets betänkande KI 2013:4 behandlades motion 2013:31 *Tillgänglighet enligt Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland* som förespråkade arbete med

ökad tillgänglighet enligt en modell som finns den Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland. Utskottet menade att det redan fanns tillräckligt med stöd i detta arbete genom lagstiftning, samverkan med andra organisationer med kunskap inom området och dokumentet *En kyrka för alla*. Utskottet föreslog därför avslag på motionen vilket också blev kyrkomötets beslut.

Under åren 2014–2016 behandlade kyrkomötet motioner om tillgänglighet genom parfymfria miljöer och oparfymerade produkter: motion 2014:13 i Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2014:3, motionerna 2015:25 och 2015:68 i betänkande EE 2015:4, samt motionerna 2016:36 och 2016:37 i betänkande EE 2016:2. Samtliga motioner avslogs av kyrkomötet i enlighet med utskottets förslag då man menade att det är frågor som avgörs lokalt, inte på nationell nivå.

Kyrkomötet har också behandlat motioner om tillgänglighet genom att kvalitets-säkra ljudmiljön i kyrkorummen. Motion 2013:10 i betänkande EE 2013:3 *Ljud i kyrkan* som handlade om att säkerställa ljudmiljön i våra kyrkorum fick avslag med motiveringen att detta inte är en kyrkoordningsfråga. Motion 2016:39 i betänkande EE 2016:2 förespråkade möjlighet att söka medel för ljudanläggningar. Motionen avslogs av kyrkomötet i enlighet med utskottets förslag. Utskottet motiverade sitt förslag till avslag genom att påpeka att man redan idag kan söka medel för förbättringar av ljudmiljö inom ramen för stiftens kyrkobyggnadsbidrag.

Kyrkomötet 2016 beslutade att bifalla motion 2016:60 *Funktionsvariationer* som gällde frågan om att finna former för att stötta Svenska kyrkans arbete kring frågor om funktionsvariationer. Kyrkolivsutskottet föreslog i sitt betänkande KI 2016:17 att motionen skulle avslås och motiverade det genom att lyfta fram policydokumentet *En kyrka för alla*, församlingarnas kontinuerliga arbete med frågorna och betydelsen av biskopsvisitationerna. Kyrkomötets bifall till motionen resulterade i en nu pågående förstudie som beräknas vara klar under 2018.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:31, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2018:31, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2018:31, punkt 1 uppdra till kyrkostyrelsen att implementera policydokumenten *En kyrka för alla* och *Gåvan att finnas till*.

Utskottet delar motionärernas engagemang i frågor som rör tillgänglighet och funktionsvariationer. Utskottet vill påminna att detta är frågor som rör våra dagliga sammanhang på Svenska kyrkans alla nivåer. Det finns många olika funktionsnedsättningar och intresseorganisationer inom området har valt att använda begreppet funktionsvariationer som ett inklusivt begrepp medan lagstiftaren idag använder begreppet funktionsnedsättning. Utskottet anser att det är viktigt att man inkluderar alla olika funktionsnedsättningar/funktionsvariationer, både fysiska och intellektuella, när man diskuterar tillgänglighetsfrågorna.

Utskottet påminner om att i Svenska kyrkans överenskommelse med staten har Svenska kyrkan ett ansvar att hålla kyrkor som klassificeras som kulturminnen tillgängliga för allmänheten. Utskottet lyfter skriften *Mötesplatser i tiden: Svenska kyrkans redovisning till regeringen angående de kyrkoantikvariska frågorna inför kontrollstationen 2019* där bland annat tillgängligheten diskuteras. Där står t.ex. ”För Svenska kyrkan är tillgänglighet ett brett begrepp som handlar lika mycket om

kommunikation och delaktighet som att fysiskt komma in i kyrkorummen.” Utskottet anser att det fortfarande finns mycket att göra när det gäller den fysiska tillgängligheten av kulturminnesmärkta byggnader och befarar att kännedomen om möjligheten till bidrag för tillgängliggörandet av dem är låg.

Utskottet påminner om att det finns en pågående förstudie som ska ta fram förslag på hur församlingarnas medvetenhet om, och arbete med, frågor som rör funktionsvariationer kan stärkas. Förstudien beräknas vara färdig hösten 2018. Utskottet ser att de två dokumenten *En kyrka för alla* och *Gåvan att finnas till* bör utgöra en stomme i kyrkostyrelsens arbete i frågan. Dessa anser utskottet vara bra redskap för Svenska kyrkans samtliga nivåer att arbeta med och lyfter särskilt vikten att man arbetar för att alla ska ha möjlighet att delta i Svenska kyrkans verksamhet. Utskottet noterar att motionärerna endast nämner den äldre av de två skrifterna men anser att det är viktigt att det mest aktuella dokumentet *Gåvan att finnas till* också lyfts fram och därför föreslår utskottet att motionens första punkt avslås men att kyrkostyrelsen ges uppdraget att implementera båda policydokumenten.

När det gäller information om tillgänglighet i Kyrkguiden och webbens platsadministration är utskottet överens med motionärerna om att informationen behöver utvecklas. Utskottet ser ett behov av ytterligare stöd till församlingar och stift i att föra in fylligare och tydligare information. Detta stöd bör inkludera både tekniska åtgärder, rutiner och utbildning i tillgänglighetsfrågor. Utskottet understryker vikten av samverkan med organisationerna på funktionsvariationsområdet när detta arbete görs.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Niklas Grahn, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Niklas Grahn, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Kent Karlsson, Elisabet Berggård, Agne Arnesson, Inga Alm, Anders Ahl, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Kurt Lampinen, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Amanda Carlshamre, Erik Olebark Ringheim, Nina Wahlin, Ellionor Moberg, Christoffer Wallin, Lisa Gerenmark, David Castor och Magnus Jarnling.

Biskoparna Eva Brunne och Thomas Petersson har deltagit i utskottets överläggningar.